

แนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ Approaches for Developing Service Learning Management in International Schools

มณีอร คอร์ดส *

Maneeon Cordes

นันทรัตน์ เจริญกุล **

Nantarat Charoenkul

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ และ 2) นำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (mixed Method) โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนนานาชาติระบบ International Baccalaureate ที่ใช้หลักสูตร IB ในทุกระดับชั้น (Full IB School) จำนวน 2 โรงเรียน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ส่วนผู้บริหารโรงเรียน และครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการรับใช้สังคมได้ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่าจากการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมทำให้นักเรียนมีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์ ของหลักสูตร IB Learner Profile ทั้ง 10 ด้านในระดับมาก สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน และครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการที่ระบุว่ามีความพึงพอใจต่อสภาพการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมในปัจจุบัน และการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสามารถส่งผลกระทบต่อที่ดีต่อนักเรียน โดยอัตลักษณ์ที่นักเรียนคิดว่าตนเองมีสูงสุดคือ ด้านใจกว้าง (open-minded) ส่วนอัตลักษณ์ด้านการเป็นผู้กล้าเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers) ความคิดเห็นว่าตนเองมีน้อยสุดเมื่อเทียบทั้ง 10 ด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ จำนวน 7 แนวทาง โดยแนวทางทั้งหมดจะเน้นที่ระยะของการกำหนดแนวทางและขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนด เพื่อให้มีแนวทางและขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานกลางในการยึดปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม, หลักสูตร IB

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Graduate Student of Education Administration Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: maneeon@prep.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer of Education Administration Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: nantarat@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purposes of this research were 1) to study service learning management and its obstacles in international schools, and 2) to propose management guidelines for developing service learning in international schools. The research studied two international schools in Bangkok, Thailand using the International Baccalaureate curriculum in all grade levels (Full IB schools). The instruments of this research were semi-structured interviews with schools' administrative and CAS coordinators, and a five-point rating scaled questionnaire on IB Learner Profiles of students.

The research results showed that the learning outcome from service learning has led students to achieve an IB Learner Profile at high levels in all 10 assessed areas. The IB Learner Profile identity in which students achieved the highest score is 'Open-minded'. By comparison, the lowest score among the 10 areas was that of being 'Risk-takers'. From the interviews with school administrative and CAS coordinators, the study found that they are satisfied with the current service learning management in schools, and agree that service learning enhances desirable student learning outcomes for all 10 aspects of the IB learner profile. A seven-point proposal for management guidelines was put forward for developing service learning in international schools aimed at resolving service-learning obstacles. The proposal focuses on managing the timeline of the service learning procedures for all stakeholders, along with reflection on past projects in order to develop service learning management for the purpose of obtaining the service learning goals.

Keywords: service learning, IB diploma

บทนำ

จุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคม มีความสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม สามารถดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

วิสัยทัศน์เชิงนโยบายด้านพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 หรือ ที่เรียกว่า โมเดลประเทศ 4.0 คือ กลไกขับเคลื่อนความมั่นคงของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดจาก “โมเดลประเทศไทย 1.0” ที่เน้นการขับเคลื่อนด้วยเกษตรกรรมพัฒนาไปสู่ “โมเดลประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และ “โมเดลประเทศไทย 3.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมหนักตามลำดับ ซึ่งประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 จะต้องเปลี่ยนผ่านจากโมเดลประเทศไทย 3.0 เป็น “โมเดลประเทศไทย 4.0” เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่การเป็นประเทศในโลกที่หนึ่ง ปรับเปลี่ยนจากประเทศ “รายได้ปานกลาง” เป็นประเทศ “รายได้สูง” ปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย “ประสิทธิภาพ” เป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย “นวัตกรรม” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) นอกจากนี้ ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า “การศึกษาในยุค Thailand 4.0” มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคน หรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้วต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีความทักษะในศตวรรษที่ 21 นั่นเอง ประเทศไทยจะก้าวไปสู่โมเดล 4.0 ไม่ได้เลย หากคนไทยไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนไทย 4.0 เสียก่อน (นวรรตน์ รามสูตร และ บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2559)

การเรียนรู้ผ่านการรับใช้สังคม (service learning) คือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (Experience-based Approach) ที่นำเนื้อหาของบทเรียนมาจัดโครงการเชื่อมโยงกับสังคม หรือในทางกลับกัน เป็นการเชื่อมโยงปัญหาในสังคมเข้าสู่บทเรียน โดยที่มีใจความสำคัญในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปทำกิจกรรมในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาการที่นักเรียนได้ผ่านกิจกรรมที่ลึกซึ้งในการพัฒนาสังคมจะส่งผลกระทบ (Impact) ในเชิงบวกในหลาย ๆ ด้านต่อนักเรียน เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร ความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีเหตุผล ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การพูด ต่อสาธารณชน ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านการใช้สารสนเทศ เสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (Kelshaw, 2009) และมีผลต่อการพัฒนาถึงความเป็นตัวตนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังคุณธรรม เพื่อสร้างความเป็นคนที่พึงปรารถนาคงไม่สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จได้ด้วยคำอธิบายของครู ในชั้นเรียน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2544) รวมถึง มีผลงานวิจัยแบบ meta-analysis ที่ได้สนับสนุนถึงผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อนักเรียน โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การเข้าใจถึงสภาพของสังคม การเข้าใจตนเองและสิ่งที่ตนเองปรารถนา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดี (Yorio & Ye, 2012) ผลจากการเรียนรู้ผ่านการรับใช้สังคมผ่านประสบการณ์จริงนี้ อาจจะมีการพบเห็นกันบ้างแล้ว แต่ยังไม่เป็นที่ปฏิบัติอย่างแพร่หลายในโรงเรียนไทยนัก เพราะเป็นเพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่ยังไม่นำมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในบทเรียน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2544) ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจจะยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในด้านนี้เท่าที่ควร (Hébert & Hauf, 2015)

ประเทศในโลกระหว่างวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักรอังกฤษ ได้มองเห็นความสำคัญของ Service Learning เป็นอย่างมาก มีการกำหนดนโยบายให้จัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาพร้อมทั้งมีการสนับสนุนให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน จึงทำให้โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีการจัดการเรียนรู้ผ่านการรับใช้สังคมไว้ในหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมของนักเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน สังคม อยู่เป็นประจำ เป็นส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ฝึกให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ และตระหนักถึงความเป็นพลโลก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมไม่สามารถประสบความสำเร็จทุกครั้ง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมมีปัญหา และอุปสรรคเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงต้องการศึกษาถึงสภาพปัญหา และนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติเพื่อสามารถใช้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้กับบริบทของโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลโลกที่ดีของนักเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาถึงสภาพ และปัญหาของสังคม นำหลักการจากบทเรียนมาเชื่อมต่อกับสังคม สนับสนุนให้เป็นผู้ที่ทำการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มการช่วยเหลือผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ พร้อมทั้งเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับนักเรียนอีกด้วย การปลูกฝังการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมนั้น จะต้องใช้เวลานานในการปลูกฝังจิตสำนึกอันดีให้กับประชาชน เพื่อให้ทุกคนบนโลกใบนี้ได้มีความรักต่อเพื่อนร่วมโลกและพร้อมที่จะดูแลรักษาทรัพยากรของโลกให้คงอยู่ไว้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ต้องการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม เพื่อการพัฒนาศักยภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเติบโต และเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method) ประกอบด้วยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีการวิจัย โดยการออกแบบการวิจัยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนนานาชาติระบบ International Baccalaureate ที่ใช้หลักสูตร IB ในทุกระดับชั้น (Full IB School) ในประเทศไทย ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมในหลักสูตร จำนวน 4 โรงเรียน และผู้วิจัยได้เลือกด้วยการใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนนานาชาติระบบ International Baccalaureate ที่ใช้หลักสูตร IB ในทุกระดับชั้น (Full IB School) ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 2 โรงเรียน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้เรียน จำนวน 139 คน 2) ผู้บริหารโรงเรียน (school executive) จำนวน 2 คน 3) ครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) จำนวน 2 คน จึงได้ทำการเลือก 2 โรงเรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม จำนวน 139 คน

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน (school executive) จำนวน 2 คน และครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) จำนวน 2 คน ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis)

ขั้นตอนการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ และ/หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ ขอบเขตกรอบการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile

2. ศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile และสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview)

3. วิเคราะห์ผลการศึกษาศาภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย และในส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์เนื้อหา

4. พัฒนาแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ โดยพัฒนา จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับผลการศึกษาค้นคว้า งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

5. ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้ สังคมของโรงเรียนนานาชาติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุง (ร่าง) แนวทางฯ ตามข้อเสนอแนะ และ ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียน นานาชาติฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

ผลการศึกษาศาภาพและปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) สภาพการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมตามอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์หลักสูตร IB Learner Profile และ 2) ปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของ โรงเรียนนานาชาติ รายละเอียดผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมตามอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้ เกณฑ์หลักสูตร IB Learner Profile

นักเรียนให้ความคิดเห็นว่าตนเองมีอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ใน ระดับมาก โดยอัตลักษณ์ที่นักเรียนคิดว่าตนเองมีสูงสุด คือ ด้านใจกว้าง (Open-minded) รองลงมา คือ มีวินัย (Principled) และความเอื้ออาทร (Caring) ส่วนอัตลักษณ์ด้านการเป็นผู้นำเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers) ผู้เรียนให้ ความคิดเห็นว่าตนเองมีเป็นลำดับน้อยสุดเมื่อเทียบกับทั้ง 10 ด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1

อัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile โดยภาพรวม

คุณลักษณะของ IB Learner Profile	Mean	SD	แปลผล
1. นักแสวงหาความรู้ (Inquirers)	4.00	0.68	มาก
2. ความรอบรู้ (Knowledgeable)	3.85	0.75	มาก
3. นักคิด (Thinkers)	3.95	0.71	มาก
4. สื่อสาร (Communicators)	3.95	0.77	มาก
5. มีวินัย (Principled)	4.19	0.67	มาก
6. ใจกว้าง (Open-minded)	4.28	0.66	มาก
7. ความเอื้ออาทร (Caring)	4.13	0.66	มาก
8. ผู้นำเผชิญสิ่งใหม่ (Risk-takers)	3.91	0.77	มาก
9. ความสมดุลในตัวเอง (Balanced)	4.09	0.68	มาก
10. รู้จักสะท้อนตนเอง (Reflective)	3.93	0.65	มาก
รวม	4.03	0.51	มาก

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่ตนเองมีอัตลักษณ์ด้านใจกว้าง (open-minded) เป็นจุดแข็งสูงสุด รองลงมา คือ ด้านนักคิด (thinkers) และด้านสื่อสาร (communicators) ส่วนอัตลักษณ์

ด้านรู้จักสะท้อนตนเอง (reflective) เป็นอัตลักษณ์ที่นักเรียนให้ความคิดเห็นว่าควรพัฒนาสูงสุด รองลงมา คือ ด้านผู้กล้าเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers) และด้านความสมดุลในตัวเอง (balanced) ดังตาราง 2

ตาราง 2

จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile โดยภาพรวม

คุณลักษณะของ IB Learner Profile	จุดแข็ง ความถี่ (ร้อยละ)	จุดที่ควรพัฒนา ความถี่ (ร้อยละ)
1. นักแสวงหาความรู้ (inquirers)	37 (8.30)	49 (12.00)
2. ความรอบรู้ (knowledgeable)	43 (9.60)	35 (8.60)
3. นักคิด (thinkers)	60 (13.40)	29 (7.10)
4. สื่อสาร (communicators)	52 (11.60)	42 (10.30)
5. มีวินัย (principled)	26 (5.80)	33 (8.10)
6. ใจกว้าง (open-minded)	72 (16.10)	20 (4.90)
7. เอื้ออาทร (caring)	47 (10.50)	21 (5.10)
8. ผู้กล้าเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers)	31 (6.90)	60 (14.70)
9. ความสมดุลในตัวเอง (balanced)	50 (11.20)	57 (13.90)
10. รู้จักสะท้อนตนเอง (reflective)	30 (6.70)	63 (15.40)
รวม	448 (100)	409 (100)

2. ปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

ผลการศึกษาปัญหาการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ สามารถสรุปผลจำแนกเป็น 2 ประเด็น รายละเอียดดังนี้

2.1 การบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

การจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนตัวอย่างนั้นมีการจัดการเป็นอย่างดี โดยทั้งผู้บริหารโรงเรียน (school executive) และครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) ของทั้ง 2 โรงเรียนมีความพึงพอใจต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมว่าสามารถส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียน ทั้งนี้จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาตินั้นเป็นไปตามกรอบแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบการจัดการ ได้แก่ 1) การค้นคว้า (investigation) 2) การเตรียมความพร้อม และการวางแผน (preparation & planning) 3) การลงมือปฏิบัติ (action) 4) การมองย้อนกลับ (reflection) และ 5) การกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Demonstration) รายละเอียดดังนี้

1) การค้นคว้า (Investigation)

โรงเรียนมีการจัดตั้งงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าหาข้อมูล ค่าเดินทาง และที่พักสำหรับการค้นหาข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำโครงการปรับใช้สังคมที่เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ โครงการปรับใช้สังคมเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบปรับใช้สังคม

2) การเตรียมความพร้อมและวางแผน (Preparation & Planning)

2.1) โรงเรียนกำหนดให้มีครูที่ดูแลโครงการปรับใช้สังคม (service coordinator) ครบทั้ง 3 ระดับชั้น คือ ระดับประถมศึกษา (PYP) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (MYP) และระดับมัธยมศึกษาปลาย (DP)

2.2) โรงเรียนลดเวลาการสอน (reduce time) ให้กับครูผู้ดูแลโครงการปรับใช้สังคม เพื่อที่จะได้มีเวลาในการจัดโครงการ

2.3) โรงเรียนมีตั้งงบประมาณสนับสนุนสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดทำโครงการรับใช้สังคม

3) การลงมือปฏิบัติ (action)

3.1) โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมผ่านการจัดโครงการรับใช้สังคมที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

3.2) โรงเรียนมีการประสานงาน และประชุมร่วมกับครูที่ดูแลโครงการเป็นประจำ

3.3) โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการจัดทำโครงการรับใช้สังคมโดยให้ความร่วมมือในการประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

4) การมองย้อนกลับ (reflection)

4.1) โรงเรียนมีการประสานงาน และประชุมร่วมกับครูที่ดูแลโครงการเป็นประจำทั้งนี้เพื่อเป็นการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ และทำให้รับทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไข

4.2) โรงเรียนมีการบันทึกประสิทธิผลของการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมด้วยโปรแกรม และให้นักเรียนได้ประเมินผลการดำเนินงาน การมองย้อนกลับการดำเนินงานของตนเองด้วยโปรแกรม ManageBac

5) การกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (demonstration)

5.1) โรงเรียนนานาชาติในระบบ IB มีข้อกำหนดเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมอยู่ในหลักสูตร ซึ่งกำหนดว่านักเรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม โดยสอดแทรกในการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

5.2) การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมเป็นการส่งเสริมด้านจริยธรรม ให้ทุกคนในองค์กรได้มีสำนึกต่อชุมชนและสังคม สนับสนุนให้การช่วยเหลือสังคมเป็นเรื่องปกติที่ควรทำเป็นประจำ และทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ตลอดจนโรงเรียนมีวัฒนธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

5.3) นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ ทักษะในการทำงานกลุ่ม มีความภาคภูมิใจเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงพัฒนาอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร IB

5.4) การช่วยเหลือสังคมผ่านการจัดทำโครงการรับใช้สังคมที่นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้นักเรียนได้รู้สึว่าตนเองมีพลังที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

2.2 ปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

1) นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินโครงการ และเกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อองค์กรภายนอกที่มีส่วนร่วม

2) เวลาในการจัดโครงการไม่เพียงพอในเวลาเรียน จึงทำให้ต้องใช้เวลาในวันหยุดในการจัดโครงการ

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ

แนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ พัฒนาขึ้นจากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ ผสมกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวได้คำนึงถึงกรอบแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบการจัดการ ได้แก่ 1) การค้นคว้า (investigation)

2) การเตรียมความพร้อมและวางแผน (preparation & planning) 3) การลงมือปฏิบัติ (action) 4) การมองย้อนกลับ (reflection) และ 5) การกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (demonstration) รายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมควรมีการประกาศให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยกำหนดให้อยู่ในแผนพัฒนาของโรงเรียนอย่างชัดเจนพร้อมกับประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมอย่างสม่ำเสมอ

2. โรงเรียนกำหนดนโยบายให้ครูในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม โดยมีครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) เป็นผู้ประสานงานหลัก และเป็นหัวหน้าฝ่ายรวมทั้งมีการกำหนดให้มีครูที่เข้ามาช่วยดูแลโครงการเพิ่มขึ้น เช่น หากต้องการให้มีเวลาในการดูแลโครงการ รับใช้สังคมเป็นร้อยละ 100 แทนการกำหนดให้มีครูเพียง 1 คน เพื่อรับผิดชอบดูแลทั้งหมด และไม่มีภาระหน้าที่ในการสอนเลย แต่ให้มีการแต่งตั้งครู 10 คน เป็นที่ปรึกษาโครงการ (CAS Advisor) และให้ลดเวลาการสอนลง (reduce time) เพียงคนละร้อยละ 10 เพื่อให้มีจำนวนครู และเวลาในการบริหารจัดการ ได้ดีขึ้น รวมถึงมีการเข้าถึงนักเรียนในกลุ่มที่เล็กลง เพื่อให้นักเรียนสามารถเตรียมขั้นตอนในกระบวนการค้นคว้าให้เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของการเรียนรู้ได้

3. โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับครูที่ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) คือ มีการกระจายโครงการของนักเรียนให้กับครูที่ปรึกษาโครงการ (CAS Advisor) เพื่อเป็นการลดภาระงานของครูที่ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) และเข้าถึงนักเรียนในกลุ่มเล็กเพื่อให้สามารถมีการเตรียมความพร้อมและวางแผนให้ได้ผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายของโครงการ

4. โรงเรียนควรกำหนดรูปแบบของโครงการรับใช้สังคมที่เป็นแกนกลาง เพื่อความต่อเนื่องและสอดคล้องของโครงการ โดยให้มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ภายในห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติ และโครงการต้องสามารถตอบสนองและช่วยเหลือชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

5. โรงเรียนควรกำหนดหัวข้อ (Theme) ของการจัดโครงการรับใช้สังคมในแต่ละปีการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ทั้งนี้ โรงเรียนอาจทำการสำรวจนักเรียนก่อนการกำหนดหัวข้อ (theme) ของการจัดโครงการในแต่ละปีด้วยเครื่องมือแบบสอบถามอัตลักษณ์ผู้เรียน ตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile

6. โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานกลางสำหรับการลงมือปฏิบัติการดำเนินโครงการ เช่น ครูและนักเรียนผู้รับผิดชอบโครงการควรร่วมกันต้องกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติโครงการอย่างชัดเจน และทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แต่หากเกิดปัญหาระหว่างดำเนินโครงการ ครูและนักเรียนผู้รับผิดชอบสามารถหารือร่วมกันเพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางหรือขั้นตอนการดำเนินโครงการได้

7. โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานโครงการเพื่อนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมต่อไป โดยก่อนการเริ่มจัดทำโครงการรับใช้สังคม ครูที่ทำหน้าที่ครูที่ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) มีการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการรับใช้สังคมที่ผ่านมาซึ่งรวมถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาให้การกับการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปราย 4 ประเด็นดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติทั้ง 2 โรงเรียนที่ได้ทำศึกษานั้น พบว่ารูปแบบการบริหารการเรียนรู้ที่ทั้ง 2 โรงเรียนดำเนินการสอดคล้องกับกรอบแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบปรับใช้สังคม (Kaye, 2013) ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบการจัดการ ได้แก่ 1) การค้นคว้า (investigation) 2) การเตรียมความพร้อมและวางแผน (preparation & planning) 3) การลงมือปฏิบัติ (action) 4) การมอย้อนกลับ (reflection) และ 5) การกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (demonstration) ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมตามองค์ประกอบการจัดการทั้ง 5 องค์ประกอบส่งผลให้นักเรียนมีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตร IB Learner Profile โดยสะท้อนให้เห็นจากผลการศึกษาที่ได้ทำการศึกษาสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (เกรด 11) และ 6 (เกรด 12) นักเรียนให้ความคิดเห็นว่าตนเองมีอัตลักษณ์ทั้ง 10 ด้านในระดับมาก และสอดคล้อง กับการให้ข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียน (school executive) และครูที่เป็นผู้ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) ที่มีความพึงพอใจต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน และระบุว่าการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ส่งผลกระทบดีต่อนักเรียน ทั้งนี้ถือว่าเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าการบริหารการเรียนรู้ตามกรอบแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบปรับใช้สังคมทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ 1) นักแสวงหาความรู้ (inquirers) 2) ความรอบรู้ (knowledgeable) 3) นักคิด (thinkers) 4) การสื่อสาร (communicators) 5) การมีวินัย (principled) 6) ใจกว้าง (open-minded) 7) ความเอื้ออาทร (caring) 8) ผู้กล้าเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers) 9) ความสมดุลในตัวเอง (Balanced) และ 10) รู้จักสะท้อนตนเอง (reflective) ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมได้ดำเนินการผ่านการจัดทำโครงการปรับใช้สังคมที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนซึ่งนักเรียนต้องลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการสอดคล้องกับ Kelshaw (2009) ที่ระบุไว้ว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปทำกิจกรรมในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและพัฒนากิจกรรมที่นักเรียนได้ผ่านกิจกรรมที่ลึกซึ้งในการพัฒนาสังคมจะส่งผลกระทบ (impact) ในเชิงบวกในหลาย ๆ ด้านต่อนักเรียน เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร ความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีเหตุผล ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การพูดต่อสาธารณชน ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะด้านการใช้สารสนเทศ และเสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 รวมถึงสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Astin et al. (2000) ที่ระบุว่านักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้แบบพัฒนาสังคมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยเฉพาะทักษะทางด้านการเขียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงที่สุด ทักษะด้านอื่น ๆ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ คุณธรรม จริยธรรม ภาวะความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในตนเอง (self-efficacy) และมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2544) ที่ระบุว่าการพัฒนาถึงความเป็นตัวตนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสร้างความเป็นคนที่พึงปรารถนาไม่สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จได้ด้วยคำอธิบายของครูในชั้นเรียนจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม หรืออัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ควรดำเนินการผ่านการทำโครงการหรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่โรงเรียนนานาชาติทั้ง 2 แห่ง อยู่ระหว่างการดำเนินการ ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ทั้ง 10 ด้าน ในระดับมาก

2. ปัญหาของการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติ คือ เวลาในการจัดโครงการปรับใช้สังคมไม่เพียงพอ จึงทำให้ต้องใช้เวลาในวันหยุดจัดทำโครงการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาของ

โรงเรียนนานาชาติทั้ง 2 แห่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับชั้นที่ทำการศึกษากิจการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมใน ครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (เกรด 11) และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 12) ซึ่ง นักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้นอยู่ในช่วงขั้นสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีการเตรียมตัว สำหรับการ สอบแข่งขันเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำให้นักเรียนและครูทุ่มเทเวลา และให้ความสนใจกับการเรียนการสอน เนื้อหาทางวิชาการซึ่งอาจจะมากกว่าการจัดทำโครงการปรับใช้สังคมที่ต้องดำเนินการตามที่หลักสูตร IB Diploma กำหนดไว้ว่าต้องมีการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม

3. แนวโน้มความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 12) ที่ให้ความคิดเห็นว่า ตนเองมีอัตลักษณ์ผู้เรียนตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ 1) นักแสวงหาความรู้ (inquirers) 2) ความรอบรู้ (knowledgeable) 3) นักคิด (thinkers) 4) การสื่อสาร (communicators) 5) การมี วินัย (principled) 6) ใจกว้าง (open-minded) 7) ความเอื้ออาทร (caring) 8) ผู้กล้าเผชิญสิ่งใหม่ (risk-takers) 9) ความสมดุลในตัวเอง (balanced) และ 10) รู้จักสะท้อนตนเอง (reflective) สูงกว่าระดับความ คิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (เกรด 11) ที่มีต่ออัตลักษณ์ทั้ง 10 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 12) มีจำนวนระยะเวลาที่ได้รับการจัดเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมมากกว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (เกรด 11) จึงทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ ทั้ง 10 ด้านสูงกว่าซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Eyler & Giles (1999) ที่ระบุว่าปัจจัยความสำเร็จของ การจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) คุณภาพของการจัดกิจกรรม 2) ระยะเวลา และ 3) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งจะพบว่าหนึ่งในสามปัจจัย คือ ประเด็นในเรื่องของระยะเวลาต้องมีความ เหมาะสมและเพียงพอต่อการสร้างผลกระทบให้เกิดกับนักเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin et al. (2000) ที่ระบุว่ายิ่งระยะเวลานานยิ่งส่งผลต่อการพัฒนา ทักษะชีวิต (Life Skills) และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ ดี โดยได้มีการเสนอไว้นักเรียนควรจะต้องมีเวลาในการทำกิจกรรมอย่างน้อย 15-19 ชั่วโมง เพื่อที่จะได้ เข้าถึงปัญหาและช่วยเหลือได้อย่างจริงจัง ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระยะเวลาในการทำกิจกรรม ดังกล่าวมากกว่าที่ได้เสนอไว้ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงความคิดเห็น ว่าตนเองมีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 10 ด้าน

4. แนวทางพัฒนาการบริหารการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนนานาชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ ยึดตามกรอบแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบปรับใช้สังคม (Kaye, 2013) ทั้ง 5 องค์ประกอบ และ สอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้น รวมทั้งผนวกรวมกับข้อคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู ผู้ดูแลโครงการ โดยแนวทางทั้งหมดจะเน้นที่ระยะของการกำหนดแนวทางและขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ แบบปรับใช้สังคมที่ผู้บริหารโรงเรียน และครู รวมถึงบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกันกำหนดเพื่อให้มีความชัดเจน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจ มีแนวทางและขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานกลางในการยึดปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน รวมถึง ให้ความสำคัญกับการใช้ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาเป็นกรณีศึกษา โดยเฉพาะประเด็นปัญหา และอุปสรรค เพื่อให้การเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย คือ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี อัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ทั้ง 10 ด้าน เช่น แนวทางที่ 1 โรงเรียน กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมควรมีการประกาศให้เป็นแนว ทางการปฏิบัติ โดยกำหนดให้อยู่ในแผนพัฒนาของโรงเรียนอย่างชัดเจนพร้อมกับประชาสัมพันธ์การจัดการ เรียนรู้แบบปรับใช้สังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย รวมถึงนักเรียนมี ความเข้าใจและเห็นทิศทางของการจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม และแนวทางที่ 7 โรงเรียนมีการกำหนด มาตรฐานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาและปรับปรุง

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมต่อไป โดยก่อนการเริ่มจัดทำโครงการรับใช้สังคม ครูที่ทำหน้าที่ครูที่ดูแลโครงการ (CAS Coordinator) มีการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการรับใช้สังคมที่ผ่านมาซึ่งรวมถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาให้การกับการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้หาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการดำเนินงานในปัจจุบันประสบปัญหาเหมือนที่ผ่านมา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

โรงเรียนนานาชาติที่จัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสามารถนำแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม เกี่ยวกับกระบวนการ และขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป
2. ควรทำการศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบและหาความแตกต่างว่าในแต่ละระดับการศึกษามีรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมแตกต่างกันหรือไม่ และส่งผลต่อลักษณะที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของ IB Learner Profile ทั้ง 10 ด้าน แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษา มาพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่สอดคล้องกับความแตกต่างของบริบท
3. ควรทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

นworรัตน์ งามสุต และ บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2559, 1 ธันวาคม). *การพัฒนาการศึกษาสู่ Thailand 4.0*.

กระทรวงศึกษาธิการ. <https://www.moe.go.th/การพัฒนาการศึกษาสู่-thailand-4-0>

ศักดิ์ชัย นิธิภูว. (2544). *การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม*. สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2542, 14 สิงหาคม). *พระราชบัญญัติ*

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559, 2 พฤษภาคม). *ไชรทัศน์ “ประเทศไทย 4.0” สร้างเศรษฐกิจใหม่ก้าวข้ามกับดักรายได้*

ปานกลาง. ไทยรัฐฉบับพิมพ์. <http://www.thairath.co.th/content/613903>

ภาษาอังกฤษ

Astin, A. W., Vogelgesang, L. J., Ikeda, E. K., & Yee, J. A. (2000). *How service learning affects students*. Higher Education Research Institute. <https://www.heri.ucla.edu/PDFs/HSLAS/HSLAS.PDF>

Eyler, J. & Giles, D. E. (1999). *Where's the learning in service-Learning?*. Jossey-Bass.

- Hébert, A., & Hauf, P. (2015). Student learning through service learning: Effects on academic development, civic responsibility, interpersonal skills and practical skills. *Active Learning in Higher Education*, 16(1), 37-49. <https://doi.org/10.1177/1469787415573357>
- Kelshaw, T. (2009). *Partnerships for service-learning; Impacts on communities and students*. Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Kaye, C. B. (2013). *The complete guide to service learning: Proven, practical ways to engage students in civic responsibility, academic curriculum, & social action*. Free Spirit Publishing.
- Yorio, P. L., & Ye, F. (2012). A meta-analysis on the effects of service-learning on the social, personal, and cognitive outcomes of learning. *Academy of Management Learning & Education*, 11(1), 9-27. <https://doi.org/10.5465/amle.2010.0072>